

Itt az alkalom, használtsék is az most fel, mert a magas kormányzat csak ugyan nem volt, s nem is lehet érdekében a lóulajdonost, béke idején ily nemű zaklatásoknak kiténni, mi vagyunk egyedül a mulasztók, miért nem mozgunk mar régen, mikor nekünk fáj.

Mindezek elősorolása után, áttértek most már a lésszeirásra.

Nem regényekből, hanem tapasztalásból tudom, hogy sok helyütt a lovak összeírásával — a hivatott közegek — még nincsenek tisztába, és hogy a lovak előállítására, vajmi kevés gondot fordítanak, mi végből is az illetőknek — a következőket volnék bátor becses figyelmükbe ajánlani:

a) Nemcsak a szép és jó, hanem valamennyi sánta, vak etc., az elővezetéstől ment 4 éven alóli lovak is mind felveendőek az összeírási jegyzék 3-ik rovatába, azonban az utóbbiak száma az 5-ik rovatban kitüntetendő, s ezekről a szabályszerű bizonylat az összeírásához melléklendő.

b) Kihagyandók azonban azon lovak egyedül, amelyek — az avató bizottság által — a múlt évi osztályozásnál végkép alkalmatlannak találtak.

c) szigorú, s elengedhetlen büntetés rovassék ki azon lóulajdonosra, aki az összeírás szerint felvett, s az elővezetéstől nem ment lovat, az osztályozáskor elő nem vezetné.

Igy aztan eleje vételnék minden visszacságnak, s oly kedvező eredményt fogunk elérni a lójutalék kivételése tekintetében, hogy netáni mozgósítás esetén, nem lesz szükség még az alkalmatlan lovakra is bizonyos számlékot kivetni, de sőt ezentul a minden évből összeírás és osztályozás is feleslegessé válnak.

D. Bodó Sándor,
körjegyző, s megyei bizottmányi tag.

Torontálmegye községi és körjegyzői együletének alapszabályai.

I. FEJEZET.

Az egyület célja:

1. §. Az önművelődés, munkásság szellemi fejlődés elvezetése, másrészt a körjegyzői s közigazgatási teendőknél a megyében egyöntetűvé tétele, megváltása, eszmecsere váltása, a megye-, kormány- s az országgyűléshez kérények felterjesztése.

2. §. Az egyület hivatalos nyelve magyar.

3. §. Az egyület pecsétje: A pecsét körirata „Torontálmegye községi és körjegyzői együlete.”

4. §. Az egyület székhelye Nagy-Becskerek. Azonban a közgyűlés kivanatára bármely más helyen vándorközgyűlés megtartható.

II. FEJEZET.

Az együletbe való belépés és az alkalmatlanság elhárítása.

5. §. Az egyület tagjai: a) rendes, b) pártoló és c) tiszteletbeli tagok.

a) Együleti rendes tag lehet minden a megyében tetteleg alkalmazásban levő községi és körjegyző, továbbá vizsgált és segédjegyző.

b) Pártoló tag lehet minden fedhetlen jellemű honpolgár, ki az alább meghatározott díjat az egyület pénztárába befizeti.

c) Tiszteletbeli tagul zárt ülésben választanak azok, kik a községi és a körjegyzői érdekei s a községi élet vagy különösen az egyület körül érdemeket szereztek.

6. §. Minden rendes és pártoló tag a belépésre vonatkozó nyilatkozatának beadása után fizetési ívvel láttatik el, s köteles ez alkalommal a 10. §-ban meghatározott díjösszeget kívül egyszer s mindenkorra beírasi díj fejében 2 frtot az együleti pénztárába befizetni.

7. §. A tagság véget ér:

a) A rendes tagokra nézve elhalálozás vagy hatóságai ítélet általi hivatal vesztés, továbbá a közgyűlést 3 hónappal megelőzőleg a választmánytól benyújtott kilépését tartalmazó nyilatkozata folytán, mely utóbbi esetben a kilépő a folyó évre eső tagdíjat még lefizetni tartozik. Minden kilépés a legközelebbi közgyűlésben bejelentendő.

b) A pártoló tagokra nézve halálozás vagy kilépési szándékának bejelentése esetén. A tagok bejelentése az ebbeli nyilatkozatok beadása mellett az együleti első jegyzőnél történik, ki minden nyilatkozatot a legközelebbi választmányi ülésen bejelenteni tartozik.

III. FEJEZET.

A tagok jogai és kötelességei.

8. §. Minden rendes, pártoló és tiszteletbeli tagnak joga van a közgyűlésben megjeleni, tanácskozni, indítványozni, kérelmezni, szakmunkákat előterjeszteni; szavazati joggal azonban csak a rendes tagok bírnak.

9. §. Tiszteletbeli vagy választmányi taggá csak az egyület rendes tagjai választhatók.

10. §. A rendes tagok évenként 3 frtot január hó végeig, a pártoló tagok pedig egy és mindenkorra 10 frtot a 6. §-ban előírt díjon kívül kötelesek az együleti pénztárába befizetni.

IV. FEJEZET.

Az egyület szervezete.

11. §. Az egyület ügyeit intézik: a) a közgyűlés, b) a választmány, c) az elnök, 2 alelnök, 3 jegyző és 1 pénztárnok.

12. §. A közgyűlés határideje mindenkor a tanácskozási tárgyak sorozatával együtt legalább 15 nappal előbb az egyület minden tagjaival külön tudandó.

Minden évben május havában egy rendes közgyűlés, vagy 10 rendes tagnak írásban

benyújtott, a választmány által helyesnek fogadott kivanatára az elnök rendkívüli gyűlést is összehívni köteles.

13. §. A közgyűlés határozatai a jelen levők és nem szavazók tagok irányára is kötelezők.

A közgyűlés a jelenlevők számára tekintet nélkül határozatképes, a határozati viszonylagos szótöbbséggel hozhat, kivéve VI. fejezet 28. §. esetét.

14. §. A rendes közgyűlés hatásköré tartozik:

a) A tisztviselek, választmány és a tiszteletbeli tagok megválasztása.

b) A költségvetés megállapítása, az egyület vagyonának gyümölcsözőtételéről a rendelkezés az évi számadásra, melyet a választmány megelőzőleg tételenként megvizsgál, ebbeli jelentése s indítványa tekintetében vélelvi felmentvény megadása vagy megtagadása iránti intézkedés.

c) Az alapszabályok módosítása, eset megváltoztatása.

d) Közigazgatási szakmába vágó pártkérdések megállapítása, kitűzése a legjobbilyaműnek a választmány véleménye figyelemvételével, a kitűzött díj kiadása iránti határozathozatal; és végre

e) Az egyület feloszlása iránti határozathozatal.

15. §. A közgyűléstől felvett jegyzőkönyvet, az elnök és jegyzőn kívül, két egyület tag hitelesíti.

16. §. A választmány áll, a tisztviselek kívül, a rendes tagok közül 3 évre választandó 28 tagból, mely évenként a szükségképest üléseket tart; a választmány 6 jelevő tagja érvényes határozathozatalra jogosított.

17. §. A választmány hatásköréhez tartozik:

a) A közgyűléshez az irattár, számadés pénztár megvizsgálása s állapotáról véleményes jelentéstétel.

b) Az időközben netalan megürült tisztviselek helyeinek a legközelebbi közgyűlés helyettesítés utáni ideiglenes betöltése.

c) A közgyűlés által kitűzött pályakérdések kihirdetése s pályaműveknek megbírálatása s a közgyűlési tárgysorozatnak megállapítása.

d) A rendes, pártoló és tiszteletbeli tagok felvétele, valamint a már megvált tagok netaláni kizárása iránti véleményes jelentése.

e) Az egyület pénztárából 100 frt erejéig való utalványozás.

18. §. A választmányi ülés jegyzőkönyveit, az elnökön és jegyzőn kívül, két választmányi tag hitelesíti.

19. §. Az elnök képviseli az együletet s hatóságok és harmadik személyek irányában, miért is minden okiratot, mely az együletre jogi következményeket vagy kötelezettségeket von maga után, az egyik jegyzővel aláírja; továbbá az egyület pecsétjének őre.

20. §. A választmányi ülés jegyzőkönyveit, az elnökök egyik helyettesíti.

21. §. Az első jegyző az egyület pecsétjének ellenőre, a gyűlésekben mint előadó működik, a közgyűlések és választmányi ülésekben a jegyzőkönyvet vezeti, az egyület tagjairól névjegyzéket készít és nyilván tartja; az egyület irattárára felügyel s azt rendben tartja; a jegyzőkönyveket és minden okiratot az elnökkel együtt aláír, azokat kiadja s a folyó ügyeket az elnökkel egyetértéssel elintézi.

22. §. A második és harmadik jegyző az első jegyzőt működésében és teendőiben támogatni s akadályoztatása esetén őt helyettesíteni van hivatva.

23. §. A pénztárnok személyes és vagyoni felelősség mellett az egyület pénzét kezeli, a bevételeket és kiadásokat könyveli; a bevételeket ellennyugta mellett átveszi, a kiadásokat az elnök vagy választmány utalványára szabályos nyugtára teljesíti, a választmányi pénztári kimutatást és teljes évi számadást adni, a hírteljes tagok névsorát bemutatni köteles; a pénztárnok ellenőrzése iránt a választmány határoz.

24. §. A tisztviselek titkos szavazattal és viszonylagos szótöbbséggel 3 évre választanak.

25. §. A tisztviselek, személyes ügyeiket kivéve, szavazattal bírnak.

26. §. A tisztviselek rendes fizetést nem huznak, azonban érdemben hozott avagy tiszteletdíjait időről időre a közgyűlés állapítja meg.

V. FEJEZET.

Az egyület jövedelméről, vagyonáról és annak kezeléséről.

27. §. Az egyület jövedelmét képezi az alakulási díjak, a tagok által befizetendő évi illetékek és netaláni hagyományok vagy adakozások, melyből az egyület minden felmerülő szükségleteit fedezi.

VI. FEJEZET.

Az egyület feloszlása.

28. §. Az egyület feloszlása bekövetkezik: ha a tagok száma annyira csökken, hogy évi bevételeiből a kiadásokat nem fedezheti és az összehívandó közgyűlés más nemű fedezeti eszközökkel elő nem teremthet.

A feloszlás kérdésében csak a rendes

tagok határoznak s a határozathozatalhoz a tagok két harmadrésének jelenléte szükséges, mely szótöbbséggel határoz.

Ha pedig a tagok két harmadrésé meg nem jelennek, az esetben egy hónapra reá új közgyűlés hivaltik össze, és pedig azon világos kijelentéssel, hogy ezen második közgyűlésben megjelent rendes tagok szótöbbséggel érvényesen határoznak.

Feloszlás esetében az egyület meglévő vagyona egyedül a torontái jegyzői nyugdíjalap javára fordítandó.

A feloszlás tárgyában hozott határozat a foganatosítás előtt jóváhagyás és megerősítés végett a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumhoz terjesztendő fel.

Az egyület azon esetben, ha az alapszabályokban meghatározott célt és eljárását meg nem tartja, a kir. kormány által, amennyiben további működésének folytatása által az állam vagy az egyület tagok vagyoni érdekei veszélyeztetnének, haladékkal felügyelőkkel, s a felügyelők után elrendelendő szabályszerű vizsgálat eredményéhez képest felosztatik vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni felosztás terhe alatt köteleztetik.

Kelt Zombolyán, 1880. évi január 12-én.

Beseda.

Rég nem volt már Thalia-temploma oly díszes válogatott közönséggel annyira zsúfoltságig megtöltve, mint a folyó évi február hó 14-én a helybeli szerb egyházi dalárda által rendezett tanzvizsgálommal egybekötött hangverseny alkalmával. Jelen volt városunk nemzeti különbség nélküli színe java, és ha azon megyőződésnek adunk nyit kifejezést, hogy a hölgykórosu elegans öltözéke fokozta szépségével a termet valóságos Eldoradová változtatta át, úgy csak árnyékát constatáljuk azon igazi varázs hatásnak, melyet a szép nem látása az ugynevezett „rüt nem” — a férfiak örömitas kedélyére gyakorolt. Bármennyire igyekezzünk is ezen örömmel átél perzeit e lap hasábjain a valósághoz csak némileg is közel vinni, tollunkat erre gyengének találjuk, ez unnepegy minden irányú sikere kiírtallan édes emléket hagyott a jelenváltak kebelében hátra. De kísérjük figyelemmel az unnepegy műsorozati menetét, és tegyük meg az abban szerzett észleteinket.

Kézzel 8 óra előtt a fényesen kivilágított színház minden részében díszes közönséggel megtelt, mely feszült figyelemmel várta a hangverseny kezdetét. A hallgatóságban uralgott siri csend közepette megjelent a színpadon a 25-26 tagból álló dalárda, mely ügyes, faradhatlan és buzgó karmestere Kokits János ur vezetésével Jankó J.-nek „Haj” című férfikaravál kezdte meg a hangverseny fennhatóságban szavazott és képzett terükről van összeállítva, összevágó prácis éneke által fényesen igazolta a várakozásokat és lelkes megérdemelt tapsviharban részeseült. — 2.) „Fantasie” Opus 15. Schubertől, zongorán előadta Tanazevits Agnes urhölgy; a kisasszony elegans, virágokkal díszített fehér cachmir ruhában csinos színpadi jelenség volt, fellépésénél tapsokkal fogadtatott és széles kék szalaggal ellátott babérokoszorút nyert. Zongorajátéka magas iskolázottságról és ennek folytán azon könnyedségről tett tanuságot, melylyel a zongorát kezeli, a közönség fokozatos érdeklődéssel hallgatta ügyes játéka végig, és annak befejeztével viharos tapsokkal tüntette ki, melynek folytán a darabot ismételnie kellett. — 3.) A műsorozatban eredetileg felvett és Kokits Matild urnő által előadott szándékolt dalok nevezett urnőnek varallanul bekövetkezett betegsége miatt elmaradtak, a midőn egészségi állapotának oly hírtelen történt, és reánk is lesújtólag hatott változása iránt benső részvételünknek adunk kifejezést, egyuttal nem mulaszthatjuk el a feletti mely sajnálatunkat is nyilvánítani, hogy eme képzett, kitűnő tehetséggel felruházott művésznő lélekemelő szép énekében nem gyönyörködhetünk. Örömmel halljuk, hogy kedvelt énekesnőnk egészségi állapota minden komolyabb jellegű kizár, és szívünkkel óhajjuk, hogy egészsége mihamarabb helyreállván, énekei gyönyörében mielőbb részeseülhessünk. Helyette a dalárának egy négyes férfikara adott elő egy rövid de talpraesett dalt, mely szintén viharos tapsokban részeseült. — 4.) „Das Lied an den Abendstern” Tannhäuser operából Wagneről és „Miserere” Troubadour operából Verdiől Tanazevits Agnes k. a. zongorakísérete mellett harmoniumon előadta Kokits János ur. A kik Kokits urnak az ének és zeneművészet terén szerzett szak-képzettségét ismerik, kitűnő tehetségéről többször szereztek már meggyőződést és így játéka a méltán megérdemelt különös dicséretre nem szorul, mindkét a közönség által kiváló érdeklődéssel meghallgatott darabot Tanazevits Agnes k. a. iskolázott zongorajátékával mindvégig teljes elismeréssel érdemlő ügyességgel kísérte és mindketten a közönség osztatlan tetszését nyilvánítták részeseittek. — 5.) „Uboj” Zaj Ivántól, férfikar énekelte a dalárda. Ezen ismert, kedvelt horvát nemzeti dal, jótékony hatást gyakorolt a hallgatóra és különösen ki kell emelnünk a Tenor solót, mely az összes kar, de kiválólag a Basso secundo ügyes kísérete mellett a hallérzékre jótékonyan hatott és a közönség osztatlan megerősítését vitta ki magának, a dal végét tapsvihár követte, melynek folytán azt ismételnök kellett. — 6.) „Rigoletto” Paraphrase de Concert per François, Verdiől, zongorán előadta Petrovits J. ur, kitűnő gyakorlati és páratlan ügyességgel előadott játéka a közönség feszült figyelmét

folyton olyannyira lekötve tartotta, hogy a darab befejeztével zajos éljenkiáltások között többször kihívott és játékat folytatni kellett. — 7.) „Mucenica” a vértanu, Jakúš G.-ől, költemény szavaltá Petrovits Linka urhölgy, a műsorozat ezen száma képezte a hangverseny legszebb, legérdekesebb és legsikerültebb momentumát. A kisasszony elegans, virágokkal gazdagon díszített, hosszú uszáljű rózsaszín moll öltözékben imponas színpadi jelenség volt, és széles kék szalaggal ellátott díszes babérokoszorú, s viharos tapsokkal fogadtatott; fellépése fesztelen, előadása bátor, szavlati tehetése kitűnő, hangja gyengéd és megnyerő. Hangléteinek ügyes alkalmazása mellett, a hallgatóságban fokozatosan emelkedett érdeklődéssel hallgató szavallata folyamán művésziileg tudta érzelmeinek nagyságát érvényre emelni, ez által beigazolván, hogy a költemény szellemét bensőleg átérzte és annak becsét valódi értékére felemelte. A közönség szűnő nem akará eljénzésel jutalmazta és négyeszi viharos kihívásban részeseitette; óhajjuk a kisasszony művészi szavallatát az általa oly tisztán birt magyar nyelvben is mielőbb meghallgatni. — 8.) „Primorski napjevi” tengerpartú népdalok, Lzičartól, Kokits János ur harmonium kísérete mellett előadta a dalárda. E népdalok helyes, prácis és összevágó előadása teljes elismerést vított ki magának, a közönség a feletti tetszését zajos éljenkiáltásokban nyilvánítván, közkivanatra végeztetik a dalárda a „Colo” szerb nemzeti népdalt énekelte el, melynek hallatára a közlekedés legmagasabb fokra emelkedett és a kedélyeket valóban felvillanyozta. E hangversenyen a derék dalárda újból tanúbizonyosságát adta annak, hogy előtte csak egy czél lebeg, kitűzött társadalmi hivatással pontosan betölteni, mi neki az alkalmattal fényesen sikerült is.

A hangverseny ekként véget ért és az ülőhelyek eltávolítása után alig várta a fiatal nemzedék, hogy csakhamar tánczra kelhessen, a vig kedv csak most érte el a valódi tetőpontját, mely a késő reggelig mindinkább fokozatosan növekedett. A midőn a fentiekbe összefoglalva e valóban fényesen sikerült világot folyamát leirtuk volna, a jelen volt tisztelt hölgyekhez azon kéressel járunk, hogy ne vegyék rossz néven, ha eltérve hasonló alkalmakkor szokásos értesítő eljárásunktól, neveiket az alkalmattal nem közöljük, mert a méltányosságot követve, közleményünkben mindnyájokat be kellene foglalni, mihez azonban terünk nincs; elégedjenek meg ezuttal azon tény constatálásával, miszerint díszes ruhájuk emelte személyes szépségükkel mindannyi csinos jelenség volt és egyedül csak ők emelték az unnepegy fényét. S . . . . r.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Tekint. szerkesztő úr!

Engedje meg kérem, hogy becses lapja 6. számában megjelent vezércikkre nemelyeket közöljek. Többek nevében bátor vagyok nyilvánítani, miszerint a nevezett igen t. és általunk nagybecsűlt cikkipróját nincs szerencsénk ismerhetni, de a tavalóli felkiáltunk: Éljen és éljen igen soká! — Sem dicséretünkre sem gyalázásunkra nem szorul az illető t. cikkiről, ezt mi tudjuk, de jól esik kérem üdvözölni, ha ismeretlen is, egy oly derék hazafit, ki oly szívén hordja édes magyar nyelvünk terjesztését, fenállását. Éljen! Ezek kapcsában engedje meg t. szerkesztő ur ha becses lapjában én is városunkban mutatkozó részvétlenségéről, a magyar nyelvet illetve, nemelyeket felhozok. A t. cikkiről híven és kitűnően eszteli a német szellemet, mely sajnos, hazánkban mindenütt elharapódzott. Mi is ezen betegségben szenvedünk. Midőn nemcsak a szentesített törvény, hanem a vallás-és közoktatásügyi miniszter ö nmsága által a megyei tanfelügyelőkhez kiküldött szigorú utasítása a magyar, mint első hazai nyelv tanítása és tanulása iránt. Nemcsak, mondom, ezen szigorú rendelet, hanem a magyar ezen szép nyelv iránti elszármítása ösztönözhetne mindenké, hanem is magává tenni, legalább pártolni. Városunkban sajnos, tisztelet, becselet a kivételeknek, a magyar nyelv iránti részvétlenség mutatkozik.

Szerénytelenség de szükségesnek vélem felhozni, hogy szívvel-lelkekkel egyedüli óhajom a magyar nyelvet tanodában virágzásba hozni, és hogy jartam: Még a helybeli iskolászek nagyméltó tagjai közül az érdemekben megöszült Buócz János kedves szolgabíránk, úgy Maly János gyógyszerész, Velchor József ügyvéd urak és mások nagyon is szívükön hordják a magyarosodást s azt nemcsak pártolják, hanem sürgetik, úgy sajnos, találkozott ép az iskolászek tagjai közül egy természetesen német sógor, ki ily izenettel traktált gyermekével: Ich bitte Herr Lehrer, mein Vater hat gesagt, ich brauch nicht ungarisch zu lernen. Jó még hogy így nem izent; Wie unterstehen Sie sich, ungarisch zu unterrichten in Ungarn? Factum. Nemde m. t. szerkesztő úr, ily Vetterek méltán büszkéek lehetnek, hogy Árpád sarjadéka! Bizony szomorú állapot. Az ő közmondásukat lehet alkalmazni: Traurig aber wahr! — Volt t. szerkesztő ur magyar lapunk is, de — sajnos megszűnt. Lesz német és lesz pártfogója nemzetiségünk nagyobb dicsősítésére!

Mind ezen homályokat, azonban teljes reményünk van, hogy szétoszlatja a most érkezett tudós és felsőbb műveltségéről ismeretes Dr. Kuhn Lajos plébános urunk, ki nemcsak a törvény értelmében, de ismert magyar

hazafiságánál fogva nem fogja engedni édes hazai nyelvünket elnyomni. — Adja Isten!
— M. —

HETI SZEMLE.

Mintha egy kevéssé megsokalták volna az emberek, hogy békés szellő lengedez, kezdenek a kakán is csomót keresni, s új meg új bonyodalmak lehetőségét emlegetni.

Ilyen bonyodalmakra mutat, némelyek szerint, az oroszok és a németek fegyverkezése. Franciaországban ez szerfölött nyugtalanítja a kedélyeket, s sok — főleg monarchista — lap keveset beszél Bismarck által tervelt új támadás ellen, melynek Franciaország ki lesz téve. Másrészt még az orosz sajtó is erősen utána vasat, s képtelenségnek nyilvánítja, hogy Európában Németország s Ausztria-Magyarország akarata szabjon irányt, vagyis, hogy szövetség létezhessen Oroszország nélkül, sőt tán Oroszország ellenére is. E kettős támadás kölcsönösen védi a helyzet intőit. Bizonyára senki sem helyeselné nálunk Franciaország ellen való támadó szövetekezést, s ha Németország ez aron latná jónak monarchiánk baráti jóbját elfogadni, mi igen valószínűleg visszavonnók jobbunkat. Ez az állam, melynek mi polgárai vagyunk, sok habortól viselt — szerencsés, szerencsétlen, vegyes, — de minden habortújában meg volt neki erkölcsi igazsága, s a mint mi a viszonyokat ismerjük, erről a jogzsimról nem is hajlandó lemondani. Pedig teljesen híján lenne annak Franciaország ellen való támadó föllépés esetén, bármily bensős szövetségi viszonyban állna is Németországgal. Az osztrák-magyar-német szövetség nem lehet tehát Franciaországgal ellen irányozva. Czéjja annak a béke biztosítása. S vajjon akarja-e Franciaország a békét zavarni? Haymerle báró mondta, s nem régg egy francia újság fölötti erőteltte, hogy Franciaországban most nép az ur, s a nép megtanulta becsülni a békét. Nem ellenségek vagyunk hát mi Franciaországnak, hanem frigyesei a béke fenntartására írtak ajájában. Egy eshetőség van, hogy mint ellenségek állhassunk velük szemben, s ez az eshetőség az, ha a nagyra látó muszkaterek megnyernek maguknak Franciaországot, s a legbarbarabb hatalommal szövetekeznek a legműveltebb, a kancsuka hazájával a szabadság hazája a despotizmussal a köztársaság. Akkor saját jólétünk, Europa nyugalma, nemzetiségünk szentsége, hazánk szerete egyformán abba a táborba terelne bennünket, mely e kettős támadásnak ellene szegülne, s azt mondanók, amit Brulus mondott mikor Caesart ledöfte: Mikor ledöftem is szerettem Caesart. De ilyen mire nincs kitátás. Mi elégedetten látjuk, hogy az orosz politika francia szövívő mindinkább lejárja magát, míg pár évvel ezelőt a köztársasági sajtó általán orosz barát volt, most szinte alig észrevehető kivétellel orosz ellenes hangon beszél, s monarchikus lapokban is csak ritkán hangzik, komolyan számba vehető részről orosz barát kifakadás. Így hát nyugodtak lehetünk.

Másik ellenségünk — Olaszország — megszabad kardunk csörtetésére is. Baj s kellelmetlen emlek szerfölött, hogy ennek az országnak sikerült valaha az absolut Ausztriatól elbarácsolni pár tartományt, most azt hiszi némely hevesvérű olasz, hogy ugyanigy boldogul az alkotmányos Ausztria-Magyarországgal is. Ebben azonban szerfölött csalatkoznak, s maga az olasz kormány is tudja ezt, s azért minden áron igyekszik elhallgattatni a tülzökát, de ez csak félig sikerül neki. Most a német trónörökös jár Olaszországban, s útjának czélfját egyáltalán abban látják, hogy meggyőzze az olasz hivatalos köröket az igazgatókkal szemben való föllépések elégtelen voltáról.

A szerb vasuti tárgyalások nem sikerültek. Szerbország makacsodik, huzza- vonja a dolgot. Reméljük, hogy külügyminiszterünk talál módot e rokonszítátság megboszolására.

HIRHARANG.

- * **Közgyűlés.** Torontálmegye bizottsága folyó hó 25-en, d. e. 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek napi rendjére a folyó évi közmunka feletti intézkedés és a beérkezett sürgebb és halaszthatatlan folyó ügyek elintézése vannak kitűzve.
- * **A megyei közigazgatási bizottság** jövő hó első napján, d. e. 10 órakor tartja márczius havi rendes ülését.
- * **Ő Felsége Erzsébet királyné** védnöksége alatt álló magyar országos segélyző négyzetünk Torontál megyei választmánya ma delután 3 órakor főmélt. herczeg Thurn Taxis Egonné elnökle alatt ülést tart a megyéhez nagy termében, mely alkalommal Varady Mihály, kir. tanácsos, egyleti pénztárnok és gazda az igazolt tagok számáról s a befolyt alapítványok és tagdíjakról jelentést teend. Ezen ülésben a megyében alakítandó fiókegyeket iránt is fog intézkedés történi. Az ülés folyamáról lapunk jövő számában kimerítő tudósítást hozunk.
- * **Kitüntetés.** Városunk volt derek tanítóját dr. Schwickert, ki jelenleg budapesti főgymnasiumi tanár a bécsi anthropologiai társaság levelező tagjának választotta.
- * **Hymen.** Manojlović Miklós városunk egyik ügyvédje a napokban jegyezte el a kedves és szerletemről Petrovits Máci kisasszonyt.
- * **Hymen.** Bibits Milán n.-kikindai telek-könyvi hivatalnok, a napokban jegyezte el városunk hölgykoszorójának egyik gyöngyét, a kedves és bájos Petrov Mariska kisasszonyt. Szívünkkel kívánunk áldást ez újonnan kötött szép frigyre!
- * **Aljas rágalom.** Mazur Sándor adó-felügyelőnk ellen a „Budapest” című napi-

lap múlt év deczemberi két számában és folyó évi 44. számában alnév alatt aljas rágalmak jelentek meg. Egy tiszta jellemű ember a név alá nem rejlik, különben is a kezeink közt levő hivatalos bizonyítványok tanúságaként a nevezett cikkek szerzője nem más, mint Bíró Aladar volt számtiszt, kit erélyes adófelügyelőnk sikkasztás miatt állásától elmozdított. Megyénk közönsége sokkal jobban ismeri derek adófelügyelőnköt, hogysem ily aljas rágalmak által magat tévitra engedni vezeltetni. — Mi az igazságnak vagyunk védői és sohasem fogjuk megengedni, hogy egy tiszta jellemű s hivatalos teendőiben páratlan szorgalmu egyen ellen valaki áskálódjék.

* **Nyilvános számadás.** Tekintetes szerkesztő úr! Az e hó 8-an kiöttött tülvészes alkalmával a langok martalékára lett haz szerencsétlen lakói egy részének felsegélyezésére következő kegyes adakozások törtétek: Hertelendy Zaida 5 frt, Dániel Augustia 5 frt, Wittmann Sarolta 2 frt, Györgyevits Katalin 2 frt, Varady Mihály 2 frt, Kovách Ágoston 2 frt, Szalay Ilka 1 frt, Stojanovits Helén 1 frt, Vataj Etelka 1 frt, Szávis J. 1 frt, Jeszenszky Nándor 1 frt, Müller Helén 1 frt, Andrássy Elisa 1 frt, Szávis Etelka 60 kr., Rózsa Terka 50 kr., Kersch Ferenczné 50 kr., Schaffer Luiza 50 kr., N. N. 50 kr., Kleszky 50 kr., Dr. Slussik 50 kr., Machaliczky Mari 50 kr., Szávis Mari 50 kr., Almásy Jolán 50 kr., Prevendar Wilhelmine 40 kr., Vécsey Eleonora 40 kr., Szávis Milka 30 kr., N. N. 30 kr., Vizegrad József 30 kr., Rózsa Ignác 25 kr., Szilvassy Irma 20 kr., Orlik 20 kr., ifj. Almásy Elek 15 kr., N. N. 10 kr., összesen 33 frt 70 kr., mely összeg a mellékelt nyugta szerint általam az illetőknek kézbesítetvén; tisztelettel felkérem a tek. szerkesztő urat, hogy ezen adakozásokat, valamint az egybegyűlt pénz kézhezszolgáltatásáról szóló nyugtat becses lapjában közölni sziveskedjék. — Nagy-Becs-kereken, 1880. február 16-án. — Tisztelettel Almásvy Zsófia. — Nyugta: Ezennel elismerjük, hogy a fent kitüntetett 33 frt 70 krt átvevők, melyért a kegyes adakozók hálás köszönetet mondunk. N.-Becs-kereken, 1880. évi február 14-en. — Özvegy Terezia Kresztits +, Schmidt Ferencz.

* **Bál.** A kis-zombori „olvasókör” saját könyvtára gyarapítására évi rendes tálczvialmát folyó évi január 10-én szép sikerrel tartotta meg. — Ez alkalommal felülfizettek: Rónay Lajosné urnő 5 frt, Rónay Alajos úr 5 frt, Bene Gyula 1 frt 50 kr., Rónay József 1 frt 50 kr., Rónay Ernő 1 frt 50 kr., Miklós Gyula 2 frt. — Fogadják a felülfizelők az olvasókör nevében legmélyebb köszönetüket nyilvánítását.

* **Bál.** Levelézünk írja, hogy Mokrinban az ottani inségek segélyezésére és élelmezésére a segélyző-bizottság febr. 10-én bált rendezett, mely 90 frtot jövedelmezett. A tánczerterem zsufolóság megett; számos vidéki hölgy és fiatal ember jelent meg a balon, melyen reggeli 5 óráig ropták a csárdást.

* **Beküldetés.** A t.-becsei takarékpénztár XI. évi mérlege az 1879. évi üzletből beküldetvén a végszámadások az alvuszabályok 5—6 §. értelmében, a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítottak és azokkal minden egyes pontban Pavlovics Dénes a felügyelő-bizottság elnöke, Breiter József és Römer Karoly bizottsági tagok által megegyezőnek találattak. Vagyona 167,363 frt 23 kr., vesztéség 19,222 frt 65 kr., nyeresége pedig 19,222 frt 65 kr.

* **Bál.** A torontálmegyei szegények javára f. hó 14-én Ujfaluban Jovanovics Vasa vendéglőjében, Roshulecz György községi bíró jótekonyczélú táncmulatságot rendezett, melyen Pancsova intelligenciája is megjelent, hogy letegye filléereit a vidéki báln a jótekonyczás oltárára. Mint írják a mulatság jelentékeny összeggel gyarapította az inségi alapot.

* **Küldöttség.** A gyarmatosítóktól elhagyatott rétízföldek visszaszerzése végett egy 5 tagból álló küldöttség rándult fel a napokban az ufjalusi bíró vezetése alatt Budapestre, hol az a nevezett község és környéke képviselői Raday Gedeon gróf által előkeényen fogadtatva vele több miniszternél tisztelettel. Nevezett képviselő erélyes közreműködésének köszönhetik majd az illető községek, ha a réti földek birtokjogát törvényes uton rájuk ruházzák.

* **Délvidéki gyapot-termelés.** Korn Antal nyugalmazott honvedkapitány a magyar ipar történeti adadékaiban következőket írja a gyapot-termelésről: Magyarországon a gyapot-termelés meghonosítását először kísérletet meg Nakó Kristof és Cyail, kik nagy-szent-miklósi és marienföldi jószaigakon macedoniai gyapot-maggal tettek próbát. Bár a birtokosok túrelmétségükben felhagytak a termeléssel, a kísérletek azt bizonyították, hogy e vidék talaja nagyon alkalmas a gyapot-termelésre. Később a déli vidék több helyén tettek próbát e fümény gyapotnövényen, melynek termését 1809-ig feldolgozás végett Bécsbe küldötték. E téren nagyon sok érdemet szerzett magának Duka báró a temesi vidéken, Klaniczai János jószag-igazgató Verseczen, Kengyel őrnagy a régi német-bánati kerületben és Hodinszky ezredes Ujvidék és Péterváradon. Nagyon figyelemreméltó volt a gyapot feldolgozása. Haroméle feját külömböztették meg. A legfinomabb faját a német-bánati határvidékről került ki, a temesi kerület is finom és hosszuzalu, az uvidéki és péterváradon azonban piszkosszínű és rövid szálú volt. A termelők kedvüket vesztve ültetéséül főlhagyták. Ha az amerikaiakkal is oly kevés kedvük lett volna mint a délvidékieknek, bizonyára ők sem emelték volna a gyapot-termelést oly virágzásra. Az angol

gyárosok csak úgy lesik a szüret idejét és busasan fizetik meg a gyapottermést.

* **Fagy.** A kereskedelmi miniszter hivatalos értesítője szerint a tartós fagy az egész országban annyira megtámadta a gyümölcs-fakat, hogy 3—4 év muiva is nehezen gyümölcsöznek.

* **Kitüntetés.** Ő felsege Scheiber pan-csovai postamesternek hosszas szolgálata érdemeinek elismerésül az arany érdemkereszttel adományozta.

* **Telepítvényesek sorsa.** A „Temesi Lapok” egy szemianu leírása szerint a következőket közli a torontálmegyei telepítvényesekről: Ivanova községében az epeleteket ep állapokban az áradástól mentek találtak, de magyar lakosai közül azonban csak egy öreg embert találtak ott. Ez elbeszélte, hogy a magyarok nagyrészt koldusként vándoroltak ki a Szerémegbe és a szomszédos Gyurgyevó nevü községbe. Gyurgyevóban a tölteseken rögtönzött kunyhókban lénynak, mert itt (Ivanóban) a kapitány urtól (szolgabírótól) sokat kellett szenvedniök. Ez a „jött-ment” magyarokat oda küldte, a honnan jöttek, nehogy a szerbek „verrel szerzett” birtokot elvegyék, Gyurgyevóban Toth Imre kubini szolgabíró humanus módon támogatja a szerencsétleneket.

* **Prókin Tyra** titeli illetőségű, ki magát hamis néven Magyarov Antonijának nevezelti, folyó hó 13-án éjszaka városunkban lopási szándékkal megjelent, de csakhamar az éjjeli rendőri őrjart által elfogatott. — Kiderült, hogy az illető rablójólkosság miatt már hosszabb idő óta bujdosik, sőt egy rövid ideig Szerbiában is tartózkodott. Nevezett a titeli szolgabíróshoz kísértelettel.

* **Tolvajok.** Folyó hó 16-án különféle vidékéről felfogadtak és a tiszai védőtőléshez szükséges kubikos munkások városunkba érkeztek, kik közül Remete Lukács Bács-Bodrogh megye ó-kánizsai lakos mindjárt az első estén a magyar király szálloda körsemájában Bukisin Vasza kikindai fuvaros zsebeből 16 ft 35 krral terhelt pénztárczát kilopott, azt igen gyorsan súbajába beverta, hol az a rendőrség által feltalaltatván. Vadiolt elfogatott és a kir. állvérszéknék átadatott. Ugyanezen munkáscsapatnak egyik-másik tagja mint Jankó József Marosszék, Miksaffy községbeli lakos a déli órákban Weiterschán Fulop konyhájába betekintett és a keményben lévő sonkak leszedéséhez hozzáfogott, midőn a házi gazda által nyakon ragadtatott és így a jó sonkából nem is élvezhetett.

Tisztelt szerkesztő ur!

Tudva azt, hogy mennyire igénybe van becses lapja, ugy is mint a közigazgatási bizottság hivatalos — ugy is mint a társadalom kedvelt — közlönye véve, ovakodom annak haszójain egy dolgozh kétszer szollani. Ezuttal azonban kényyszerűlve vagyok személyes kérdésben nem annyira szót, mint egy kis helyet tisztelettel kéni. Hogy felmegyárazott soraimra nézve fölvilágosítást adjak.

Mult heti lapjának gazdasági rovatában „Egy őnzellen borívó” 6-ik számban irt cikkiemre hivatkozva azon töprengésnek ad kifejezést, miszerint oly borlemezési mód melyben a „vagy-vagy” jászta a főszerepet, igen gyenge alap, hogy a bíró arra építessse itéletet.

Ez tagadhatlanul igaz!

És itt megvallom, hogy a feleltre nézve nagyon meg vagyok akada. Mert nem tudom, hogy az őnzellen borívó ur a „Torontál” tartja e oly tudományos szaklapnak, melyben a vegyelemzés sokféle módját részletes pontossággal kell leírni; vagy a borívó emberektől várja el, hogy vegyelemző kémszerekkel és spectroscoppal felszerelt laboratoriumot tartsanak; vagy pedig a bírákról feltételezi azt, miszerint azon följelentésre, hogy ez vagy az a bor hamisított, mindjárt itéletet hoznak, a nélkül, hogy azt előbb szakember által megvizsgáltatnák.

Azon cikket én laikus emberek számára irtam, adva benne a vörösborok valódi színének felismerésére nézve olyan utasítást, mely mindenki által könnyen végrehajtható. Azon eljárás azonban csakis annyit mutat ki, hogy a vörösborok színe eredeti-e, vagy hamisított. Ha hamisított, az illető nem issza meg. Hogy az eredményből hozzavezetőleg meg lehet tudni a festék minőségét is, az csak mellékes dolog. — Czikk végén azonban olvashatta, hogy az ilyen borok tüzeles megvizsgálatása a rendőrség vagy a bírák dolga. Ezek számára azonban nem szokás a „Torontálban” utasítást írni.

A mi a hamisított borok elleni vajudási mániát illeti, azt hiszem, miszerint őnzellen borívó ur is belátta már, hogy biz az üdvös mánia. Ha t. i. a lapokból olvasta, mily jó hatást gyakorol a hamisítás elleni erélyes föllépés a külföldi piaczokon; főleg most, mikor Franciaországban oly sokatallat szük bortermés volt és mikor ily kedvező alkalom akad magunknak borspiaczot hódítani. (Talán a közegészség megóvása a lassu mérgezéstől szintén számba vehető.)

Hogy csak a hamisított borokra nézve szólaltam fel, az anilin színekkel festett schnapszok és liqueurök ellen pedig nem; annak egyszerű oka az, hogy mig vörösboról naponta mondhatni egy litert iszik állag egy-egy önzó és őnzellen borívó, addig abból a cifra pálinkából ritkább időközönként jórform csak egy-egy gyüzünüyt fogyaszt. De azért a ki vizsgálat tárgyává akarja ezeket is tenni, tessék! én nem fogom róla lebeszélnti.

Teljes tisztelettel:
Nyáry.

Közgazdaság.

Gyümölcsészetünk érdekében.

Megyénk egyiké hazánk majdnem kizárólag földmíveléssel foglalkozó megyéjének, némely lapos, mocsáros s melyen fekvő réteket kivéve a megye talaja egyik az ország legtermékenyebb talajának. Gazdánk ellen nem is lehet panasz, hogy a földmívelést ha nem is a legbetterjesében, de mindenesetre elég szorgalommal ne üznek. A figyelmes szemlélőknek azonban lehetetlen, hogy fel ne tűnjék, mennyire el van hanyagolva a tágasabb értelemben vett mezőgazdaságnak legjövendőbb ágá, a gyümölcs termes. A cseresznyen és kajszin barackon kívül alig látunk néhány díofat az egész megyében. A legkeresettebb gazdasági gyümölcs a berzencei szilva (magbavaló kek- vagy ösz-i-szilva) majdnem teljesen hiányzik. A hasonló keresetteségnek örvendő alma és körte is csak annyi van, amennyiről legfőbb csak gazdája lakhatik jól. Pedig gyümölcs termelésünk bár mily bő lenne is, nem kellene felténnünk a külföld concurrentiájától. Annyit soha sem volnánk képesek termelni, amennyit el nem tudnánk jó pénzért adni. A gyümölcs az az élede!, melyet a gagyogni tanuló gyermekétől kezdve az ággastyánig minden ember szeret. Melyet évről-évre élvezve soha meg nem ununk; és így, hogy ugy mondjam, a divatból soha ki nem megy; s azon nagy előnye van a gabonafélék felett, hogy őrlés, sütés, főzés, fűszerezés nélkül a faról leszedve azonnal élvezhetjük. Megyénk székelyére vizen és tengelyen annyit hordanak, amennyinek szállítására csak vállalkozó akad; még is folyvást arról szól a panasz, hogy kevés a gyümölcs. — Végül még meg kell emlínti, hogy kis helyen is nagy mennyiségű gyümölcsöt termelhetünk, továbbá csak akkor kíván némi munkát, mikor eluteltjük, tavasszal, midőn hernyoznak és őszel, midőn természet leszűreteljük. — Ezenkívül még a gyümölcsös kert talaját csupán egy-egy önyi atmérőjű tert hagyva szabaon a fak töve körül, lucernasnak, löheresnek föltaszthatjuk. Az ilyen kizáradástól védett helyen pedig kitűnő és buja a takarmány.

Miert hanyagoljuk hát el ezen minden körülmények közt biztos jövedelmet hozó gazdasági ágat? Valjuk be őszintén — hiszen majdnem négy szentköt beszéltünk — mert restellünk vele veszdöni, hosszú időnek látszik az a két három év, meddig az első termésre várni kell. Sajnáljuk az egyes nemcs csemetékért a 40—50 krajczárt, eldeltetésért pedig a napszámot. Azok pedig kik mégis szeretnének gyümölcsfát ültetni, csak akkora gyódrót ásatnak számukra, melybe a gyökérzet összegyürődés nélkül kényelmesen belefer.

Az ilyen csemetéknek ellettő gyökere mire az első termést kellene hozni, elérí a sivár állalaj, mely semmi tápanyagot nem szolgáltatván, a fiatal fa ha nem betegeedik is el, terméketlen marad. Hogy miként kell tehát gyümölcsfákat rosz állalaj földünkön ültetni s állandó termést biztosítani, azt majd a jövő számban fogom elősorolnti.

Gazdasági heti naptár.

Megindult az olvadás, nagy a sár s alatta még mindig vastag a fagyott réteg. A külső gazdaságban nem foghatunk semmihéz, még szerenese ha az utak megengedik, hogy a szállásokra, tanyákra kitekintsünk. Annál inkább lassunk utánna, hogy az ekké, boronák, (fogasolók), rögtörö hengerek, valamint a szekerek jó karba legyenek. Nagyon jól tesszik, ha ekéink mindenikéhez egy-egy második szántóvasat igazittunk, és azt kiélesítetjük. A kik vetőgépet használnak, most javítassák ki, amennyiben hiba volna bennök.

Ökröknél, lovaknál szóval igás barkainakl megkezdhetjük — ha még meg nem kezdük volna — a bővebb takarmányozást, hogy mire a szántás ideje megérkezik, erőhöz jussanak. Ezenkívül tanácsos azokat naponta jól megjartatni.

Kertekben meg lehet kezdeni a melegágyak készítését, el is lehet vetni bele a paradicsomot, a korai ugorkát és tököt, ezenkívül a korai főzelékeket. Miután a sár és fagyos réteg miatt a külső kert munkát megkezdeni nem lehet; a kézi eszközöket kell jó karba hozni, néhány föltóleges kapu-, ásó- és gereblye-nyelet még most készítsünk, hogy ha munkaközbe egyik vagy másik szerszámunknak nyele törik, rögtön ujjal cserélhessük ki. Vetemény magvainkat hozzuk rendbe, a netalan hiányzókat még idő van beszerezni.

Gyümölcsösben és faiskolában folytatni kell a hernyófészkek leszedését, és még nem volna bevégezve. Most van ideje az oltógallyak és dugványvesszők szedésének. Meg lehet kezdeni a kézben való nemesítést.

Virágkerten a szárazon teled gumókat és hagymákat elő kell szedni, átvízgálni, a megromlottakat kihánynti, a romlásnak indulókról penészt, rothadást le kell vágálni, a sebhelyeket szennporral behinteni. Melégházakat déli órákban ha csak az idő engedi, szellőztetni kell. Rózsáknál a meglegladákban, ha már nedvindulásban vannak hozzá lehet fogni az oltáshoz. Az edényönvények átültetését még e héten nem tanácsos megkezdeni.

Pinczében ha még a rámpás (új bor) seprőjéről le nem lenne mind húzva, derült napokon igyekezzünk azt e héten foltatni s ha lehet bevégeznit. Ugyancsak derült napokon bontsuk ki az ablakokat s a pinczét szellőzzük jól ki. Falakról a penészt, földről a szemetet és kifolyt bormaradékot szorgalmasan takarítsuk el. A kiürített hordókat azonnal tisztítsassuk ki, csak jól kimosva, kicsurgatva, kiképezve s erősen leakonázva vitessük vissza a pinczébe.

Szerkesztői nyiltposta.

Mokrin R. V. urnak. — Levelét vettük, köszönjük tudósítását. Ajánlatát szivesen vesszük és az igért dolgokat készletbe is tesszük, míg a sor rájuk kerül.

